

Ockham borotvája a Jogi Bizottságban – az új biztosjelöltek összeférhetetlenségi vizsgálata

dr. Petri Bernadett

*Borotvával hasítsuk ketté a szükségtelen hipotéziseket!*¹ William of Ockham (1285-1349) középkori ferences rendi filozófus [szavai szerint](#) egy jelenség magyarázatának minél kevesebb feltételezést kell magában foglalnia, kizárva azokat, melyek nem változtatnak a magyarázó elmélet valószínűsíthető végkimenetelén.

Gyors győzelmet aratott Mairead McGuinness új és Valdis Dombrovskis régi-új uniós biztosjelölt a [Jogi Bizottságban](#) múlt hét csütörtökön, tehát szeptember 24-én sorra került összeférhetlenségi vizsgálat során. A levezető elnök köszöntőjével és az online bejelentkezéseket rendszeresen kísérő technikai problémákkal együtt mindösszesen alig húsz perces ülés mentes volt a politikai csatározásoktól, annak ellenére, hogy mindkét jelölt néppárti, így számítani lehetett a baloldal támadására. A Zöldek számos alkalommal kifogásolták, hogy az ír McGuinness biztosjelölt a tagállamában honos igencsak kedvező regresszív adórendszerre tekintettel nem alkalmas a pénzügyi portfólió ellátására. Ennek ellenére konkrét lépésre csak a GUE (Egységes Európai Baloldal/Északi Zöld Baloldal) szánta rá magát, ők bejelentették, hogy bojkottálják az eljárást, ami azonban annyiban merült ki, hogy nem vettek részt az ülésen.

Csaknem napra pontosan egy évvel azután került sor a két jelölt könnyű győzelmére, hogy a néppárti színekben induló korábbi magyar biztosjelöltet Trócsányi Lászlót, összeférhetlenségre való hivatkozással a Jogi Bizottság [második alkalommal is leszavazta](#), s így a magyar kormánynak új jelöltet kellett állítani a biztosi pozícióra.

Röviden a biztosi összeférhetlenségről

A [Szerződések](#) előírják, hogy az Európai Bizottság tagjainak függetlenségéhez nem férhet kétség, és hogy a biztosoknak [feddhetetlen és tartózkodó](#) magatartást kell tanúsítaniuk a hivatali idejük alatt és azt követően is. A tagállamok nem kísérelhetik meg befolyásolni az európai biztosokat a feladataik ellátásában. A Bizottság tagjai a hivatali idejük alatt nem folytathatnak semmilyen egyéb foglalkozást, és a megbízatásuk lejártá után is [feddhetetlenül és tartózkodóan kell eljárniuk kinevezések vagy előnyök elfogadásával](#) kapcsolatban.

¹ „Use a razor to eliminate unnecessary hypotheses” <https://iep.utm.edu/ockham/>

A magatartási kódex meghatározza, hogy az európai biztosoknak a gyakorlatban miként kell eleget tenniük a [függetlenségre és a feddhetetlenségre](#) vonatkozó kötelezettségeiknek. A Bizottság az első ilyen kódexet 1999-ben hozta létre. A legutóbbi, [módosított változat 2018. február 1-jén](#) lépett hatályba, figyelemmel az Európai Parlament 2015-ben elfogadott határozatában foglalt javaslatokra.

Az egyik fő követelmény az Európai Bizottság tagjaival szemben, hogy [érdekeltségi nyilatkozatot](#) kell tenniük. E közzétételre kerülő nyilatkozatban a biztosoknak be kell számolniuk az elmúlt tíz évben betöltött valamennyi tisztségükről, minden olyan pénzügyi érdekességükről, amely összeférhetetlenséget okozhat, valamint a tagságukról olyan testületekben, amelyek célja a közfeladatok ellátásának befolyásolása. Ez a kötelezettség a biztosjelöltekre és a Bizottság megválasztott elnökére is vonatkozik, melynek még a tisztségük betöltése előtt eleget kell tenniük.

Az Európai Parlament Jogi Bizottságának hatáskörébe tartozik, hogy elvégezze a pénzügyi érdekeltségekre vonatkozó nyilatkozatok érdemi vizsgálatát, melynek célja annak értékelése, hogy a nyilatkozat tartalma megfelel a valóságnak, valamint a Szerződésekben és a biztosok magatartási kódexében foglalt kritériumoknak és elveknek, és nem következik belőle összeférhetetlenség.

2015-ig ez a vizsgálat a fentiekhez képest korlátozott keretek között működött és sokkal inkább formális volt. Az Európai Parlament azonban 2015. április 28.-án [határozatot](#) fogadott el a biztosjelöltek pénzügyi érdekeltségekre vonatkozó nyilatkozatának ellenőrzéséről. A határozatban a Parlament úgy foglalt állást, hogy az összeférhetetlenségi vizsgálat nem csak arra terjed ki, hogy a nyilatkozatot megfelelően töltötték-e ki – ez volt a korábbi helyzet – hanem annak értékelésére is, hogy a nyilatkozat tartalma megfelel-e a valóságnak és nem következik-e összeférhetetlenség az abban foglaltak alapján. Ebben a határozatban az Európai Parlament számos olyan módosítást is javasolt az Európai Bizottságnak, amelyek alapján aztán a 2018-as új magatartási kódex megszövegezésre és elfogadásra került.

A jelenleg hatályos magatartási kódex alapján tehát a biztosjelöltek még az eddigieknél is szerteágazóbb, mindenre kiterjedő érdekeltségi nyilatkozatot kötelesek közzétenni. Minden olyan eszközre és kötelezettségre kiterjed a beszámoló, amelynek értéke meghaladja a 10 000 EUR-t, lehetnek ezek részvények vagy egyéb pénzügyi érdekeltések, részesedések. Az új jogszabály alapján ez a kötelezettség a házastársak, élettársak és kiskorú gyermekek pénzügyi érdekeltségeire vonatkozik. Ki kell térni az ingatlanvagyonra, függetlenül attól, hogy magántulajdonban vagy közös tulajdonban áll. Hasonlóképpen minden szakmai és egyéb tevékenységet is fel kell benne tüntetni a hivatalba lépést megelőző tíz évre visszamenőleg, legyen az társasági tagság, tanácsadó pozíció, alapítványi vagy más testületi tagság, vagy akár oktatási intézményhez fűződő jogviszony. A politikai pártokban, szakszervezetekben és egyéb szervezetekben fennálló tagságról is be kell számolni, e kötelezettség a házastársakra, élettársakra egyaránt kiterjed, az ő folyamatban lévő szakmai tevékenységükről is számot kell adni a nyilatkozatban.

Erődemonstráció a Jogi Bizottságban – mi változott 2019 óta?

2019-ben az összeférhetlenségi vizsgálat során a magyar biztosjelölt korábbi ügyvédi irodája és a magyar kormány közötti kapcsolatot feszegették a Jogi Bizottság elsősorban baloldali tagjai, majd szeptember 30-án a Sassoli elnöknek küldött levélben a Bizottság kinyilvánította az összeférhetlenség fennállását. A szocialista román jelölt, Rovana Plumb, egy kölcsönügyletre való tekintettel jutott ugyanerre a sorsra. Bár Plumb a kölcsönt még az eljárás folyamán visszafizette, a Jogi Bizottság nem változtatta meg álláspontját összeférhetlensége vonatkozásában. Az osztrák Johannes Hahn esetében a Jogi Bizottság azzal a [feltétellel adta meg hozzájárulását](#), hogy több cégben -köztük a Raiffeisen és az Erste Bankokban - tulajdonolt részvényeit értékesíti, míg a lengyel Janusz Wojciechowski egy brüsszeli lakásvásárlás vonatkozásában volt köteles [további információt szolgáltatni](#), a hozzájárulást azonban végül megkapta.

A baloldali jelöltek tehát összességében jobban teljesítettek 2019-ben a JURI Bizottság előtt, mint a jobboldal jelöltjei. Egy elutasított és egy feltételes hozzájáruláshoz képest a jobboldal mindösszesen csak a román szocialista jelöltet tudta túszul ejteni, míg a jogállamisági eljárás alá vont lengyel kormány által jelölt Wojciechowski néhány kérdéssel megúsza a dolgot.

Ilyen előzmények után joggal feltételezhettük, hogy a baloldal ismét készül valamire a néppárti jelöltek vonatkozásában, de erre végül nem került sor. Igény esetén természetesen a jelöltek igen részletes érdekeltségi nyilatkozatában lehetett volna olyan adatokat találni, amelyek adott esetben megkérdőjelezhetőek, McGuinness családi mezőgazdasági tevékenységére tekintettel még uniós támogatásban is részesült, Dombrovskis pedig egy vidékfejlesztéssel foglalkozó gazdasági társaság 50%-os tulajdonosa. Így aztán a gyors és könnyű győzelem hátterében elsősorban azt vélelmezhetjük, hogy Mairead McGuinness, európai parlamenti alelnök, konzervatív világnézete és a keresztény értékek valamint a katolikus vallásosság melletti kiállása ellenére megnyerte magának a baloldalt is, míg Dombrovskis kapcsán az jelentheti a megoldást, hogy az Európai Parlament kivételesen következetes akar maradni korábbi döntéséhez, a kereskedelmi portfólió pedig nem jelent új tényt az érdekeltségi nyilatkozat megítélése szempontjából.

Ockham borotvája - Az összeférhetlenségi vizsgálat jövője

Persze mindezek után azt is gondolhatnánk, hogy mind a jobb, mind a baloldal egységesen elégedett a Jogi Bizottság összeférhetlenség terén folytatott tevékenysége vonatkozásában. Azonban nem erről van szó. A GUE távolmaradása ugyanis elsősorban nem a jelöltek személyének, hanem sokkal inkább az eljárás kifogásolásának szól. Hasonlóképpen, az ülésen elhangzott kifogások egyike sem a jelölteket érintette, hanem az eljárást.

A korábban zöldpárti, jelenleg a Renew színeiben politizáló Pascal Durand 2015-ös, már említett [magatartási kódex reformot követelő állásfoglalási indítványában](#) jelent meg első ízben az etikai testület ötlete európai parlamenti szinten. Az Európai Zöldek egyik [dédelgetett álma](#) válhat ugyanis valóra, miután az Európai Parlament Alkotmányügyi Bizottságában ismét egyre több szó esik egy független etikai testület megalapításának szükségességéről, amely mellett a szocialisták és a liberálisok – valamint a GUE – egy emberként állnak ki. Mi több, 2019-ben Vera Jourova „Értékek és átláthatóság” portfólióért felelős biztos [megbízólevelében](#) elkötelezte magát amellett, hogy együttműködik az Európai Parlamenttel és a Tanáccsal egy valamennyi uniós intézmény számára közös független etikai szerv létrehozása érdekében, bár nem

tisztázott, hogy a Zöldekhez hasonlóan egy olyan testületre gondolt-e, ami felváltaná az Európai Parlament Szerződésben foglalt funkcióit. A Zöld elképzelés szerint ezen felül az etikai testület nyomozati hatáskörrel is rendelkezne és az általa lefolytatott vizsgálat során még adatbekérési jogosultsága is lenne, mind az eljárás alá vont személy részéről, mind pedig az illetékes állami szervektől.

Jelenleg egy, az Alkotmányügyi Bizottságban folyamatban lévő, az európai választások áttekintéséről szóló [jelentéstervezetben](#) bukkant fel az etikai testület létrehozásának kérdése, amely e szerint a szövegtervezet szerint is gyakorlatilag felváltaná a Jogi Bizottság tevékenységét. Mindez két indokra tekintettel is figyelemre méltó felvetés. Egyrészt egy ilyen szerv létrehozása jogilag lehetetlen szerződésmódosítás, valamint az [Eljárási Szabályzat](#) módosítása nélkül. Másrészt pedig kíváncsian várhatjuk, mit szól majd hozzá a presztízsére oly kényes Jogi Bizottság, hogy egy olyan vitában akarják megfosztani a hatásköreitől, amelyre még csak meg sem hívták...

2020.09.29.

